

HOYA

NIEUWSBRIEF

NO. 8

De Hoya Nieuwsbrief is een tijdschrift voor geïnteresseerden
in epifytische planten, in het bijzonder in de
plantengeslacht-
ten Hoya en Dischidia (Asclepiadaceae).
ISSN 0920-606X

Hoya Nieuwsbrief no. 8 : juli 1990

In dit nummer:

Redactioneel	pag. 1
Hoya's zoeken op Java	2
Een overzicht van Asclepiadaceae in Oman	8
Hoya globulosa	25

Op de voorpagina : *Caralluma flava*, HAJ 45 (IPPS 3408)
Wadi Musfa, Oman

zie pag. 17

tekst: Bert Jonkers,
Huibrecht en Ruurd van Donkelaar, Deyke Jannink
kleurenfoto's: Bert Jonkers
zw-foto's en vormgeving : Ruurd van Donkelaar

© copyright IPPS

De Hoya nieuwsbrief is een uitgave van :
Institute for Protection and Propagation of Succulent plants
Postbus 15, 4250 DA Werkendam tel.01835-1430

Redactioneel

Hoya Nieuwsbrief nummer acht ligt nu voor u. Een nieuwsbrief met vooral ook aandacht voor Asclepiadaceae in het wild.

Het hoofdartikel van deze nieuwsbrief is een verhaal van Bert Jonkers, over Asclepiadaceae in Oman. Hier komen geen Hoya's voor maar wel tal van minstens zo interessante asclepiasjes. Voor zijn werk is Bert op diverse plaatsen in de tropen gestationeerd geweest. Overal waar hij was heeft hij inventarisaties gemaakt van de succulente plantenwereld en met name gaat zijn belangstelling uit naar de Asclepiadaceae. Zo heeft hij op Nieuw-Guinea diverse Hoya's en Dischidia's verzameld. Van zijn standplaats in Somalie danken wij diverse Euphorbia's en Stapelia's. In Oman heeft Bert grondig onderzoek gedaan naar het voorkomen van Asclepiadaceae. Hiervoor heeft hij vele honderden kilometers afgelegd door de woestijnen en bergen van dit schijnbaar volledig verdroogde land. Dit heeft een pracht collectie materiaal opgeleverd en veel gegevens over de verspreiding en groeiomstandigheden van deze planten. De moeite waard om hiervoor het grootste deel van de Nieuwsbrief te reserveren.

Zelf hebben we ook niet stil gezeten. Een eerste expeditie naar het thuisland van onze Hoya's heeft afgelopen voorjaar plaatsgevonden. Veel voorbereidingen gingen hieraan vooraf maar het resultaat is er naar. Een korte reisimpressie leest u in deze Nieuwsbrief. Uitgebreider komen we er in de volgende op terug.

Met nummer acht zijn we aan het einde gekomen van de tweede serie van vier. Hierna gaat de Hoya-Nieuwsbrief wel verder alleen niet meer in een abonnementen vorm. U blijft als intekenaar op de hoogte van de komende nummers. Afhankelijk van de dikte van een nummer en het aantal kleurenfoto's zal de prijs per nummer wat variëren. Na het verschijnen van ieder nummer stellen we u met een briefje op de hoogte en kunt u dit nummer bestellen. Ook zijn ze dan los op ons bedrijf in te zien en te verkrijgen.

Wij wensen u veel plezier met deze nieuwsbrief en hopen u komende tijd eens op een Asclepiadaceae-bijeenkomst bij ons of elders te mogen verwelkomen.

Huibrecht en Ruurd van Donkelaar

Hoya's zoeken op Java

In maart van dit jaar was het zover. De langverwachte reis naar het thuisland van de Hoya's was een feit. Dankzij de medewerking van het Rijksherbarium en het Herbarium Bogoriense konden we een studie/verzameltocht ondernemen naar West-Java. Het was de bedoeling om Hoya's en Dischidia's op hun natuurlijke standplaatsen te bestuderen en zo een beter idee te krijgen van de levensomstandigheden van deze epifieten. Ook wilden we wat materiaal verzamelen van de verschillende soorten en dan het liefst van meerdere exemplaren van elk om de variabiliteit van de soort te kunnen bekijken.

Uitgaande van oude vindplaatsgegevens gecombineerd met adviezen vanuit Leiden hebben we een paar gebieden geprikt waar we een kijkje wilden nemen. Natuurlijk kan je in drie weken nooit heel Java bekijken. We kozen daarom voor een beperkt gebied met Bogor, het botanisch centrum van Indonesië als uitvalsbasis. Eenmaal in Bogor aangekomen werden we bijzonder gastvrij ontvangen en konden we een kamer betrekken in het guesthouse van de Plantentuin. Bogor ligt op 300 m.hoogte en is minder warm maar wel natter dan Jakarta. De tuin van meer dan 80 ha. is een schitterend oud tropisch arboretum met prachtige collecties palmen, ficussen, tropische vruchtbomen, bamboes en orchideeen. We hebben meerdere dagen en vele avonden door de tuin gezworven en geprobeerd iets van de tropische overvloed aan soorten in ons op te nemen. Overal in de tuin kwamen we Hoya diversifolia en Dischidia bengalensis tegen. Deze groeien daar in de volle zon tot vaak hoog in de bomen. Ook Hoya lacunosa was op diverse plaatsen vertegenwoordigd en op een grote Plumeria naast ons guesthouse groeit een pracht exemplaar van Dischidia major (D. rafflesiana).

In overleg met mensen van het Herbarium hebben we wat tochten gepland. De enige plaatsen met primair bos bevinden zich in de bergen. Hier zouden we het meeste kunnen vinden.

Een dag later bracht een chauffeur van het Herbarium ons naar de dependance van Bogor, de bergtuin van Cibodas. Deze ligt ten zuiden van Bogor op 1400 m.hoogte tegen de vulkanen Gede en Pangrango. Het is hier koel en vochtig en verrukkelijk om te verblijven. Naast het bezichtigen van de fraaie 100 ha. grote tuin met oude Araucaria's en Agathis bomen gingen we met een medewerker van de tuin de Gunung Gede op. Deze vulkaan is 2958 m. hoog en bedekt met dichte jungle. In het bos waren de boomstammen volledig bedekt met epifyten. Heel

Op Gunung Gede
toont Nanang
Dischidia lanceolata

verwarrend zijn de vegetatie volledig op Hoya gelijkende Aeschynanthussen. Daarnaast waren de bomen vol met orchideeen, varens en Lycopodiums. We waren speciaal naar twee soorten opzoek, twee Dischidia's die daar voor moesten komen. Op 1450 m vonden we de eerste D.rhombifolia die tussen 1450 en 1550 m. zeer frequent bleek te zijn. Iets hoger en weer een slagje koeler troffen we de echte D.lanceolata aan. Deze soort was voor ons alleen bekend van herbarium materiaal. Wat we in cultuur hebben onder deze naam mag daar geen aanspraak op maken. De grote D.lanceolata groeit in een koele vochtige omgeving op met mos begroeide takken van hoge bomen en dicht struikgewas. Enkele exemplaren hadden bloemen

Hoya's zoeken op Java

In maart van dit jaar was het zover. De langverwachte reis naar het thuisland van de Hoya's was een feit. Dankzij de medewerking van het Rijksherbarium en het Herbarium Bogoriense konden we een studie/verzameltocht ondernemen naar West-Java. Het was de bedoeling om Hoya's en Dischidia's op hun natuurlijke standplaatsen te bestuderen en zo een beter idee te krijgen van de levensomstandigheden van deze epifyten. Ook wilden we wat materiaal verzamelen van de verschillende soorten en dan het liefst van meerdere exemplaren van elk om de variabiliteit van de soort te kunnen bekijken.

Uitgaande van oude vindplaatsgegevens gecombineerd met adviezen vanuit Leiden hebben we een paar gebieden geprikt waar we een kijkje wilden nemen. Natuurlijk kan je in drie weken nooit heel Java bekijken. We kozen daarom voor een beperkt gebied met Bogor, het botanisch centrum van Indonesië als uitvalsbasis. Eenmaal in Bogor aangekomen werden we bijzonder gastvrij ontvangen en konden we een kamer betrekken in het guesthouse van de Plantentuin. Bogor ligt op 300 m.hoogte en is minder warm maar wel natter dan Jakarta. De tuin van meer dan 80 ha. is een schitterend oud tropisch arboretum met prachtige collecties palmen, ficussen, tropische vruchtbomen, bamboes en orchideeen. We hebben meerdere dagen en vele avonden door de tuin gezworven en geprobeerd iets van de tropische overvloed aan soorten in ons op te nemen. Overal in de tuin kwamen we Hoya diversifolia en Dischidia bengalensis tegen. Deze groeien daar in de volle zon tot vaak hoog in de bomen. Ook Hoya lacunosa was op diverse plaatsen vertegenwoordigd en op een grote Plumeria naast ons guesthouse groeit een pracht exemplaar van Dischidia major (D. rafflesiana).

In overleg met mensen van het Herbarium hebben we wat tochten gepland. De enige plaatsen met primair bos bevinden zich in de bergen. Hier zouden we het meeste kunnen vinden.

Een dag later bracht een chauffeur van het Herbarium ons naar de dependance van Bogor, de bergtuin van Cibodas. Deze ligt ten zuiden van Bogor op 1400 m.hoogte tegen de vulkanen Gede en Pangrango. Het is hier koel en vochtig en verrukkelijk om te verblijven. Naast het bezichtigen van de fraaie 100 ha. grote tuin met oude Araucaria's en Agathis bomen gingen we met een medewerker van de tuin de Gunung Gede op. Deze vulkaan is 2958 m. hoog en bedekt met dichte jungle. In het bos waren de boomstammen volledig bedekt met epifyten. Heel

Op Gunung Gede
toont Nanang
Dischidia lanceolata

verwarrend zijn de vegetatie volledig op Hoya gelijkende Aeschynanthussen. Daarnaast waren de bomen vol met orchideeen, varens en Lycopodiums. We waren speciaal naar twee soorten opzoek, twee Dischidia's die daar voor moesten komen. Op 1450 m vonden we de eerste D.rhombifolia die tussen 1450 en 1550 m. zeer frequent bleek te zijn. Iets hoger en weer een slagje koeler troffen we de echte D.lanceolata aan. Deze soort was voor ons alleen bekend van herbarium materiaal. Wat we in cultuur hebben onder deze naam mag daar geen aanspraak op maken. De grote D.lanceolata groeit in een koele vochtige omgeving op met mos begroeide takken van hoge bomen en dicht struikgewas. Enkele exemplaren hadden bloemen

en zaadpeulen. De bloemen zijn relatief groot, 1-1.5 cm en prachtig violet van kleur.

Weer terug in Bogor werden we door Dr. Harry Winiadinata meegenomen naar de Gunung Halimun. Na een tocht per landrover, vaak stapvoets rijdend over de slechte wegen, bereikten we na een paar uur dit afgelegen prachtige bosgebied. De weg er naar toe voerde ons door rijst velden en kruidnagelplantages met in de wegrandbomen volop Hoya lacunosa en Dischidia punctata. Met name de laatste groeit op droge zonnige plaatsen kaal tegen de boomstammen aan. De wortels van deze plant vormen schuilgelegenheid voor mieren, die op hun beurt weer organisch materiaal naar de plant toe slepen. Een dergelijke samenwerking geeft de plant mogelijkheden om verder uit te groeien en de mieren biedt het dankzij de groeiende wortelomvang meer nestgelegenheid. De javaanse vorm van deze soort heet D. punctatoides maar we mogen er wel van uitgaan dat dit binnen de variatiebreedte van de soort D. punctata valt. D. punctata is voor de cultuur een nieuwe soort. Ook vonden we een exemplaar van D. truncata eveneens nog niet in cultuur. In de bomen langs de weg door de jungle hebben we een aantal Hoya's gevonden die mogelijk tot de groep van H. kuhlii behoren.

Een tocht per openbaar vervoer, overvol gepakte autobusjes, naar de zuidkust leverde de vondst van grote exemplaren van Hoya diversifolia op. Een vijf meter boven de zee op een klif groeien deze planten in de brandende zon. De rots waarop de takken houvast hadden was met blote handen haast niet vast te pakken, zo heet! Ook zagen we hier in de bomen Hoya parasitica.

Weer met Dr. Harry op stap, nu naar het bosgebied van Lengkung. In de rubberplantages langs de wegen groeien veel exemplaren van Hoya macrophylla/H. polystachya, de juiste naam moet binnenkort maar eens uitgedrukt worden. Ze groeien vaak in diepe schaduw onder tegen de boomstammen. Ook H. parasitica komt hier voor en vrij veel H. lacunosa en D. punctata. Aan de rand van een theeplantage vinden we enkele exemplaren van wat vermoedelijk de echte Dischidia saggitata is. Een prachtig groot exemplaar van Hoya multiflora hangend vanuit een boom op 4 meter hoogte is de laatste beloning voor deze schitterende dagtocht door het binnenland van West-Java. Na een dagje herbariumwerk waar we ons materiaal hebben kunnen verifiëren gingen we met een assistent van het Herbarium de Salak beklimmen. Per minibus bereikten we deze hoge vulkaan ten westen van Bogor. Het was bijzonder nat en de tocht bergop was vrij zwaar. We verzamelden daar op een hoogte tussen de 1000 en 1300 meter verschillende exemplaren

van Hoya kuhlii v.hasseltii en van Dischidia rhombifolia. Nog wat hoger vonden we prachtige exemplaren van een Nepenthes. Op de terugtocht werden we door stromende regenbuien overvallen en voor het eerst in deze weken hadden we het koud! Onze plantentochten sloten we af met een aantal uitstapje met een meer toeristisch karakter, om vervolgens via Jakarta weer terug te vliegen naar Brussel. Een succesvolle reis en een grandioze ervaring die om een vervolg vraagt. Twee rugzakken met stek en zaden en een veel betere kijk op de omstandigheden waaronder onze planten groeien zijn het directe resultaat. De uitwerking van al onze gegevens moet op

*Met Dr. Harry Winiadinata Hoya's
verzamelen op Gunung Halimun*

Wardi met *Hoya kuhlii* v. *hasseltii*
op Gunung Salak

wat langere termijn ons een goed beeld gaan geven van het voorkomen van deze planten op Java.

Hierbij willen we iedereen bedanken die ons hier en in Indonesië geholpen heeft bij het welslagen van deze reis. In het bijzonder wil ik dankzeggen aan Prof.C.Kalkman en Dr.Ed de Vogel van het Rijksherbarium, Leiden, van wie we bij onze voorbereidingen veel hulp en advies hebben gekregen, aan Dr.Riswan, Herbarium Bogoriense, voor de welwillende hulp bij de organisatie van onze trips, aan onze gidsen Nanang en Wardi die zo enthousiast geworden zijn voor Hoya's zodat er weinig over het hoofd gezien werd en bovenal aan Dr.Harry Winiadinata voor zijn hulp en constante uitleg bij iedere plant die we op onze tochten tegen kwamen, dankzij hem denken we nu iets meer van de Indonesische flora te zijn gaan begrijpen.

Een uitgebreid reisdagboek volgt in de volgende Nieuwsbrief waarin ook een begin wordt gemaakt met een totaal publikatie over de Hoya's en Dischidia's van Java.

RVD en DJ

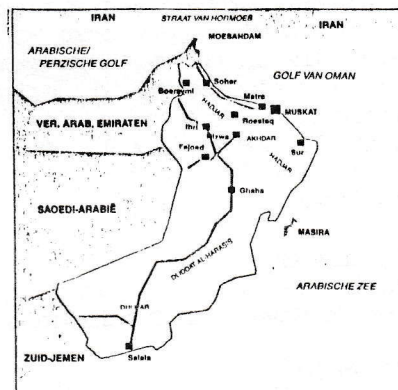
Asclepiadaceae in Oman

Bert Jonkers

Het meest oostelijke land op het Arabisch schiereiland, Oman, was tot voor kort voor mensen zonder zakelijke of familie-relaties moeilijk toegankelijk. Momenteel wordt een poging gedaan het toerisme te ontwikkelen, waardoor een bezoek eenvoudiger geworden is. Potentiële reizigers kunnen 's winters rekenen op dagtemperaturen tussen 20° en 30° C, maar 's zomers zijn waarden van 40°- 50° C normaal en Muscat behoort dan tot de heetste hoofdsteden ter wereld. Langs de kust van Dhofar (Zuid-Oman) zijn de temperaturen in de zomer minder extreem, vanwege het dan aanwezige wolkendeek.

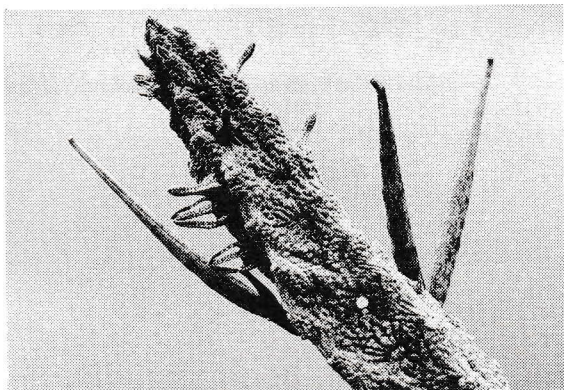
In het land kunnen we drie fysiografische gebieden onderscheiden:

- de noordelijke bergketen (Hajar), vnl. uit kalksteen en kristallijne, magmatische gesteenten bestaand, tot 3000 m hoog, met in het noorden een kustvlakte,
- de uitgestrekte centrale woestijn, niet hoger dan zo'n 300 m, met grindvlaktes, duingebieden, zoutpannen (sabkha's) en lage kalksteen plateaus en
- de zuidelijke bergrug van Dhofar, maximaal 1800 m hoog, naar het noorden geleidelijk aflopend, maar in het zuiden abrupt eindigend in steile kliffen. In het centrale deel scheidt een smalle kustvlakte bergen en zee. Deze rug is uniek omdat ze van juni tot september zomerregens ontvangt van de ZW-moesson.

Calotropis procera
Ras al Hamra

Rhytidocaulon fulleri
HAJ 147 (IPPS 3883)
Sarfait

Botanisch onderzoek heeft zich hoofdzakelijk beperkt tot inventarisaties, waarbij tijdens de laatste jaren veel materiaal verzameld is in het kader van de 'Studies in the Flora of Arabia'. Een overzicht van de Asclepiadaceae, met momenteel 26 bekende soorten waarvan ongeveer tweederde sukkulent, is tot dusver niet eerder verschenen.

Op groeivorm kunnen we de zijdeplantfamilie in vier kunstmatige groepen indelen:

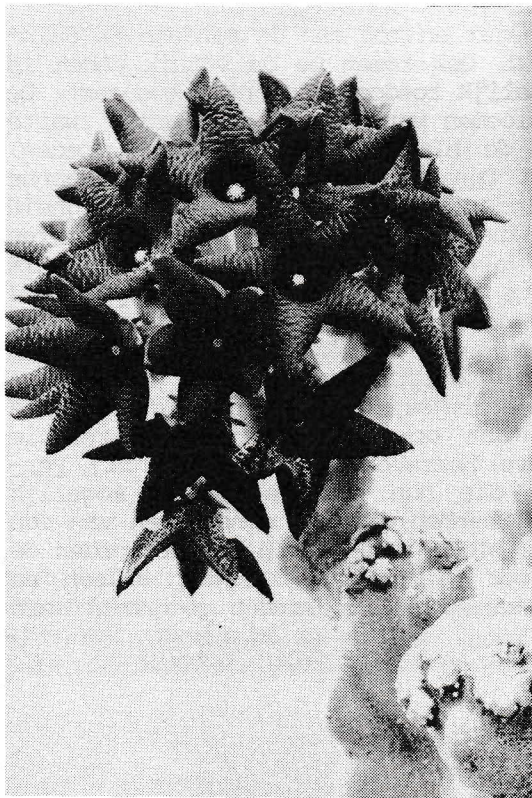
1. Kruidige gewassen (Glossonema).
2. Struiken, met grote (Calotropis, Gomphocarpus) of sterk gereduceerde bladeren (Leptadenia, Periploca), of met een klimmende groeiwijze (Pentatropis, Pergularia).
3. Knolgewassen, waaronder klimmers (Ceropegia), kruipers (Cibirhiza) en planten met een opgerichte groeiwijze (Raphionacme).
4. Sukkulente dwergstruiken (Caralluma, Cynanchum, Echidnopsis, Rhytidocaulon, Sarcostemma).

De planten uit de eerste twee groepen zijn het minst gespecialiseerd en hebben dan ook de grootste verspreiding (zie de lijst aan het eind van dit artikel). Epifieten zijn afwezig, daarvoor is het klimaat van Oman te droog.

Het eerste lid van de Asclepiadaceae waarmee een bezoeker ongetwijfeld wordt geconfronteerd is Calotropis procera. Dit is een forse struik met grote, grijsviltige bladeren, vaak op gestoorde grond bij behuizing aan te treffen, maar ook groei-

end in de wadi's van de Hajar en tot aan de randen van duin-gebieden in het binnenland. Ook komen we de struik tegen in Dhofar, waar ze door menselijk toedoen in aantal toeneemt. De trossen paars met witte bloemen worden vaak door grote zwarte hommels bezocht, terwijl de bladeren het favoriete voedsel vormen voor de rups van Danaus chrysippus, de Afrikaanse pendant van de Monarchvlinder. Deze ontleend zijn giftigheid aan de glycoside calatropine in zijn voedsel. De gifstoffen komen uiteindelijk in de volwassen vlinder terecht en vogels die ooit een D. chrysippus hebben geprobeerd schrappen deze voor de rest van hun leven van het menu. Deze afweer is zo succesvol dat het wijfje van de Diadeemvlinder (Hypolimnas misippus) als een perfecte kopie is geevolueerd. Behalve op Calotropis worden de vlindereitjes ook op Pergularia en zelfs Caralluma gelegd. Er bestaat ook een interessante relatie tussen Calotropis en lieve heersbeestjes (evenals bij Pergularia en Pentatropis), die hun onsmakelijkheid mogelijk zelfs giftigheid te danken hebben aan het consumeren van een op deze zijdeplant levende bladluisoort. In Dhofar worden de bladeren toch ook wel door vee gegeten, echter alleen na regens, wanneer het gif waarschijnlijk minder geconcentreerd is.

Caralluma species
HAJ 74 (IPPS 3416)
Wadi Mistal

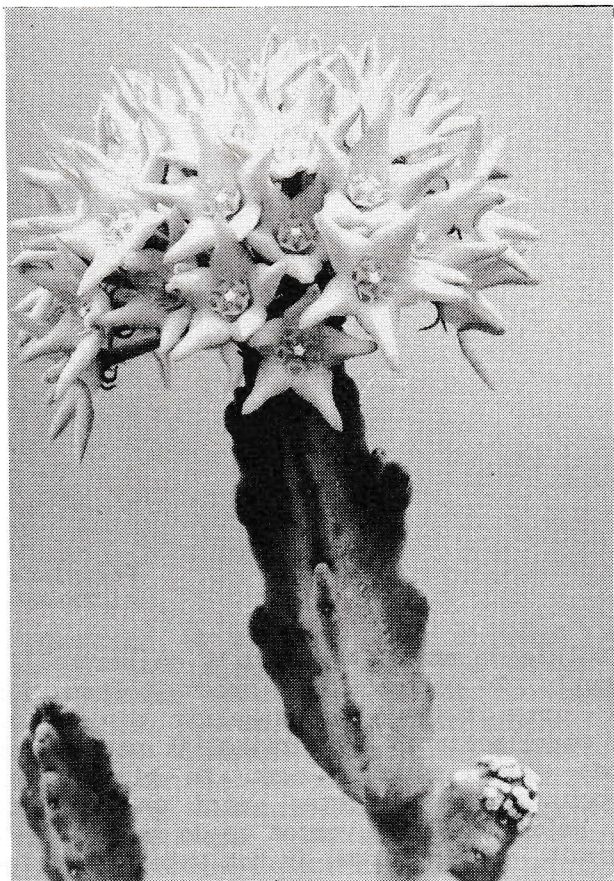
Pergularia tomentosa is eveneens zeer algemeen, groeit in hetzelfde areaal als Calotropis, maar is minder opvallend vanwege haar geringere afmetingen. Het is een warrige klimplant die bij gebrek aan houvast vaak in zichzelf klimt. De grijze blaadjes zijn hartvormig en de bloem bezit een dicht met haren bezette corolla. De sterk gelijkende P. daemia is merkwaardigerwijs nog niet uit Noord-Oman gerapporteerd. Een veel grotere klimmer, die vaak een netwerk over Acacia's vormt, maar ook bijv. tegen hekken klimt, is Pentatropis nivallis. Deze vormt meterslange, verhoutende stengels waaraan lancetvormige groene bladeren van variabele grootte. De bloemen, waarvan de corollaslippen aan het eind gedraaid zijn, vinden we afzonderlijk of in trosjes. In de literatuur wordt de soort doorgaans met P. spiralis aangeduid, hetgeen een erfenis is van Decaisne's in 1838 gedane misinterpretatie van de door Forsskal verzamelde Asclepias nivea, zoals de plant oorspronkelijk werd genoemd.

Periploca aphylla
Al Ansab

Een slordig uitziende struik van wadi's en berghellingen is Periploca aphylla. De potlooddikke, groene takken zijn bladloos, hoewel jonge twijgen aanvankelijk minieme blaadjes bezitten. De corollaslippen zijn rijkelijk van wol voorzien en de bloemen geuren slechts zwak. Ze blijken bijzonder attractief voor de wesp Polistes watti en een metallisch groene vlieg, beide kennelijk verzot op de nektar. In Dhofar, met zijn veeteelt, werden takken in het water van drinkpoelen geplaatst om bloedzuigers te verwijderen.

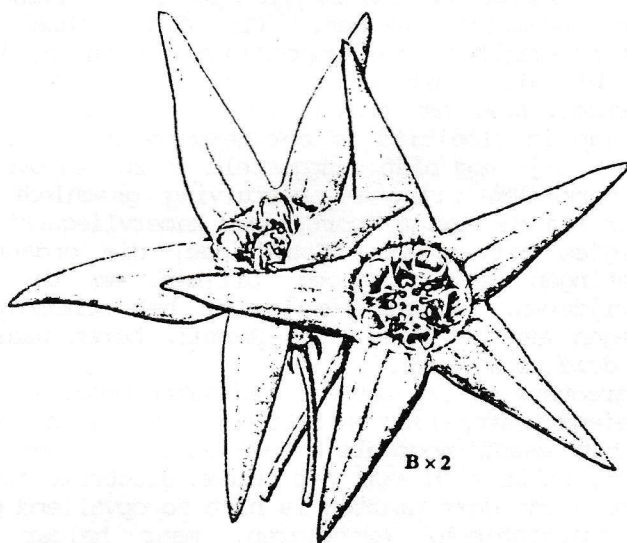
Periploca visciformis groeit in de Hajar lokaal in rotsspleten van wadiflanken, terwijl de plant in Dhofar op hoogvlaktes en hellingen voorkomt die nog juist wat mist ontvangen van de moesson. Hier is ze als voedsel in trek bij de steenbok (Capra ibex). De naam suggereert gelijkenis met Viscum, maar de blaadjes zijn veel kleiner dan bij de ons bekende maretak. Voor het onge oefend oog is de soort te

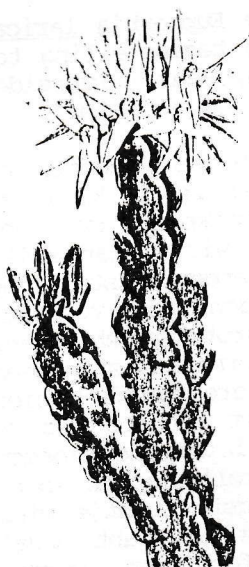

Caralluma flava
HAJ 1 (IPPS 3400)
Al Fair Supermarket

verwarren met de eveneens melksaphoudende Euphorbia larica, die echter lichter groen van kleur is. In tegenstelling tot P. aphylla bezitten de bloemen geen haren, maar verspreiden een sterke geur, ver gelijkbaar met die van 'paperwhites'.

De Noord-Omaanse Caralluma's zijn planten van heuvels en gebergte. Hoewel ze onbeschat groeien komen ze in kleur zo goed overeen met het gesteente, dat ze gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Ze zijn vrijwel uitsluitend aan kalksteenvoorkomens gebonden; de uitgestrekte ketens kristallijne gesteenten worden door deze planten gemeden. Bij voorkeur groeien ze onderaan kliffen of tussen grote rotsblokken. Puinhellingen aan de basis van dergelijke formaties zijn geen gewild substraat; mogelijk speelt de grotere dynamiek hier een rol. De meest verspreid groeiende soort behoort tot de groep van C. arabica en heeft zeer donker bruinrode bloemen van 1 cm, waarvan de uiteinden van de corollaslippen voorzien zijn van kwastjes, die door het geringste zuchtje wind in beweging worden gebracht. Vegetatief is de plant nogal variabel en er kunnen verschillende fenotypen worden onderscheiden. De soort groeit van zeeniveau tot 2200 m hoogte en bloeit in de wintermaanden.

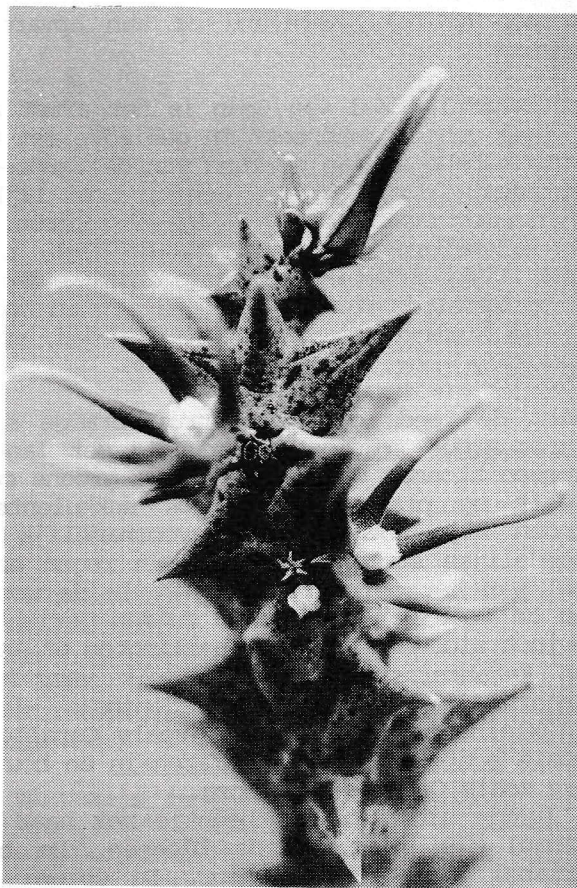
Caralluma flava

Een hier sterk op lijkende, tot dezelfde groep behorende soort is tot dusver alleen bekend van de Jabal Akhdar, het centrale gedeelte van de Hajar, op hoogtes tussen 600 en 1400 m. De takken zijn doorgaans dunner dan bij de vorige soort en de bolvormige bloeiwijze telt meer en kleinere bloemen die geen kwastjes hebben. Om dit gebrek aan visuele aantrekkelijkheid te compenseren stinken de bloemen sterker dan bij de kwastbloemige soort, waarmee ze lokaal samen voorkomt. Naar het schijnt bloeit ze later in het jaar, maar overlap in bloeitijd is ook geconstateerd. Natuurlijke kruisingen zijn nog niet vastgesteld en zullen overigens moeilijk te herkennen zijn. De bestuiving geschiedt meestal niet, zoals bij de vorige soort, door kamervliegachtigen, maar door vliegjes uit de fam. Ephydridae, die ondanks hun geringe afmetingen sterk genoeg blijken om de pollinaria te verwijderen. De *Caralluma*'s van het schiereiland Musandam, gelegen aan de Straat van Hormuz, horen waarschijnlijk ook tot deze soortgroep.

De grootste soort, tot wel een meter hoog, is *C. penicillata*, groeiend tussen 1300 en 2000 m hoogte in de Jabal Akhdar. Dit is het meest noordelijke voorkomen in het areaal van de soort, welke zich naar het zuiden uitstrekt tot NO-Afrika. De corolla van deze planten is niet zo opvallend gevlekt als bij de zuidarabische exemplaren, maar helder groengeel met

paarse, fraai kontrasterende cilien. De soort hybridiseert soms met de *C. arabica* groep.

Een plant uit het oostelijk deel van de Hajar, met meestal grijsgroene stammetjes en gele bloemen, kan tot *C. flava* gerekend worden en is momenteel van twee plaatsen bekend. Toch werd deze zeldzaamheid eens, als groente aangeboden, aangetroffen in een hoofdstedelijke supermarkt! De bloeiwijze telt soms wel 100 bloemen, die betrekkelijk klein zijn en de zoetige geur van persvoer bezitten. Kleine kevers zijn hier kennelijk dol op. De verschillen met de planten uit het overige Oman dichtere bloeiwijze, kleinere bloemen, sterker

Caralluma luntii
HAJ 159 (IPPS 3887)
Sarfait

teruggeslagen corolla slippen, buitenste corona kortere en dikker rechtvaardigen een aparte taxonomische status.

Wat C. aucheriana, al in 1838 in N.-Oman verzameld, voorstelt is tot op heden onduidelijk. De door White en Sloane in 'The Stapelieae' geciteerde gele bloemkleur, ontleend aan een beschrijving van Boissier uit 1879, is intrigerend, maar mogelijk onjuist vanwege de zeldzaamheid van planten met dergelijke bloemen. Bij het holotype, in het Herbarium van Parijs, zijn geen bloemen gepreserveerd (schr. med. P.V. Bruyns), zodat de ware identiteit wel een raadsel zal blijven. Ze is dan ook niet opgenomen in de soortenlijst.

De berghellingen bieden tevens plaats aan de onopvallende Glossonema varians (G. edulis auctt.). In zuidelijk Oman zijn de jonge, naar peultjes smakende vruchten gewild als groente en op de Kuria Muria eilanden werden ze zelfs verzameld voor verkoop op het vasteland of aan opvarenden van passerende schepen.

Het centrale deel van Oman is het armst aan vegetatie, welke vrijwel geheel ontbreekt in gebieden met mobiele duinen en de zoute sabkha's. Aan de rand van de zandzeen zien we wel eens Leptadenia pyrotechnica, een op brem lijkende struik waarvan de bloemen overvloedig nectar produceren. Slechts het honderden kilometers lange klif van de Huqf, in het oosten van het land, lijkt interessant, want daar vinden we Caralluma flava, nu op dezelfde manier bloeiend als in Dhofar, d.w.z. met een armere bloeiwijze en grotere bloemen, die aan de basis een komvormig verwijde corolla hebben.

Naast de reeds genoemde struikvormige soorten is in Dhofar Gomphocarpus fruticosus aanwezig met langwerpige bladeren en trossen bloemen waarvan de grote groene corona's opvallen. Ze groeit op plaatsen waar ook sukkulente Asclepiadaceae te vinden zijn. Deze groeien voornamelijk in twee zones: een noordelijke strook waar het aan regen en mist blootgestelde deel van het gebergte overgaat in de woestijn en de heuvels aan de voet van de op het zuiden gerichte kliffen. Ertussen bevindt zich een zone met hellingbos en soms grasland.

Een karakteristieke lage struik van de noordhellingen is Euphorbia balsamifera ssp. adenensis, die schaduw verschaft aan kleine asclepiadaceen, zoals Caralluma luntii en Echidnopsis scutellata ssp. dhofarensis en houvast biedt aan klimmers zoals Ceropegia bulbosa.

C. luntii is een buitenbeentje met haar getande en gevlekte stengels en nietgeurende bloemen. De behaarde corolla is variabel van vorm en kleur. De corona is wit, niet paars

Hoya globulosa

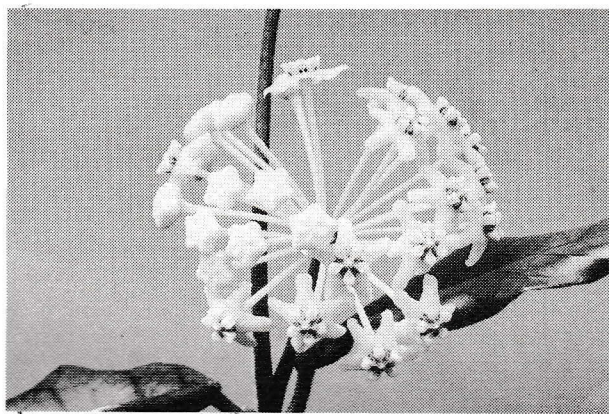
Een van de wat meer algemenere soorten Hoya's die al jaren in cultuur is Hoya globulosa. Het is een opvallende grote soort waarvan vooral de bladeren onmiskenbaar zijn.

J.D.Hooker beschreef de soort in 1882 in Gardeners Cronicle. De plant vindt zijn oorsprong in Sikkim Himalaya (Noord-Oost India), in de bergbossen tot 1500 m. Veel vondstvermeldingen zijn er niet van bekend.

Hoya globulosa Hk.f.

Hoog opgroeiende soorten met behaarde slingerende en windende takken. Grote ovaal langwerpige, bladeren tot 25 cm lang en 7 cm breed, leerachtig. Bladvoet afgerond, top toegespitst. Bladrand gaaf, sterk gegolfd, bovenzijde blad donkergroen, spaarzaam fluweelachtig behaard met donkerdere duidelijk zichtbare nerven. Onderzijde dichtfluweelachtig behaard, lichtgroen.

Bloemen in hangende bolle trossen tot meer dan 100 bloemen per tros. De bloemen zijn 1-1.5 cm doorsnee met naar achteren teruggeslagen slippen. De corolla is cremewit tot geelgroen, de coronaslippen zijn ivoorwit op een oranjebruin gynostegium.

Hoya globulosa
IPPS 197

Een gemakkelijke plant is Hoya globulosa zeker wel. Aangezien hij uit een gematigder klimaat komt verdraagt de soort ook wat koelere omstandigheden. Wij hebben jarenlang een plant in een van onze cactuskassen gehad waar de wintertemperatuur rond de tien graden was. Ook drogere lucht deert de soort niet zo. Om in bloei te komen moet de plant vrij groot zijn. Dit is dan ook zeker een min-punt voor de kleinbehuisde liefhebber. De bloemen zijn niet echt spectaculair maar meerdere bloemtrossen tegelijk aan een mooie grote plant geven toch een fraai effect. Om te bloeien mogen de planten ook niet te warm staan. Onze collega Ted Green op Hawaii krijgt onder zijn tropische omstandigheden de soort nooit in bloei. Bij ons gaat het, zij het met enig geduld stukken beter.

Naast de algemene vorm hebben we een bijzonder decoratieve grootbladige vorm in de cultuur waarbij de gegolfde bladrand en de donkere nerven nog mooier zichtbaar zijn.

Hoya globulosa vraagt een standaard Hoya-grond, luchtig en waterdoorlatend, een lichte plaats, niet te nat en in de zomer regelmatig mest. De lagere wintertemperatuur die hij verdraagt maken hem voor in huis en voor de succulentenkas tot een zeer geschikte aanbevelenswaardige plant.

RVD

geraadpleegde literatuur:

J.D.Hooker, in *Gardeners Cronicle* (1882) I p.732, 741
U.N.Kanjilal e.a., *Flora of Assam*; vol.III, 1939, p.307

The Gleaner's Chronicle.

FIG. 115.—NOYA GLAUCA: FLOWERS CREAM-COLORED. (SEE P. 728.)

U. S. 1.

INTERNATIONAL **Asclepiad** **SOCIETY**

U bent ook zo gefascineerd door Hoya's, Stapelia's, Ceropegia's en al die andere Asclepiadaceae?

Dan is er voor u een speciale vereniging:

De INTERNATIONAL ASCLEPIAD SOCIETY.

Liefhebbers vanover de hele wereld houden via deze vereniging contact met elkaar.

Drie jaarlijks verschijnt het blad ASCLEPIOS met daarin artikelen over cultuur, systematiek, bloembouw, voorkomen en veel andere wetenswaardigheden over deze verbazingwekkende plantengroep.

U kunt via de jaarlijkse zaadlijst zaden verkrijgen. Er is een verenigingsbibliotheek en een diatheek.

In Nederland is hiervan een actieve werkgroep die jaarlijks bijeenkomsten organiseert en contacten onderhoudt met de liefhebbers onderling. Zo komt u nogeens wat te weten!

Meer informatie over het IAS en de nederlandse werkgroep kunt u krijgen bij:

Anton van Woerkom,

Nyenheim 9511, 3704 TV Zeist tel.03404-53118
